

“... ПОРВАЛАСЯ НЕСКІНЧЕНА РОЗМОВА”. ПРО ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАЦІКАВЛЕННЯ СТЕФАНІЇ АНДРУСІВ

Стаття презентує оглядовий портрет професорки Стефанії Андрусів, головні акценти її наукової й викладацької роботи. Описано люблінський період творчості української дослідниці. Учена брала активну участь у розвитку та популяризації україністичних студій у Польщі, а також у польсько-українському діалозі й співпраці. У своїй науковій діяльності, особливо люблінського періоду, професорка С. Андрусів використовувала найсучасніші дослідження й методології: постмодерністський інструментарій, теорію інтертекстуальності, наратологію, антропологію, а також активно застосовувала методи постколоніальної критики.

Ключові слова: професор Стефанія Андрусів, українське літературознавство, українська література.

Marta Kaczmarczyk. About Research Interests of Renowned Ukrainian Scholar

The paper presents a scholarly profile of professor Stefaniia Andrusiv, paying specific attention to her achievements in the fields of research and education during her work at the John Paul II Catholic University of Lublin. In 2001 professor Andrusiv started her work at the Institute of Slavic Philology and in the academic year 2005/2006 became the head of the newly founded Department of Ukrainian literature holding this post until 2013. The scholar took an active part in popularizing Ukrainian studies in Poland and was very concerned about developing Polish-Ukrainian dialogue. In the course of her fruitful work at the university professor Andrusiv met different research and educational challenges and proposed many valuable initiatives. She effectively used contemporary research trends, such as postmodern methodology, the theory of intertextuality, the literary theory of narratology, as well as anthropology and postcolonial criticism.

As far as her didactic work is concerned, professor Andrusiv delivered very interesting, thought-provoking lectures on the history of Ukrainian literature. Her professional approach was much appreciated not only by her students but by academic staff as well. The lectures on cultural studies, master's and doctoral seminars belong to her didactic achievements and constitute a valuable heritage of education. It should be underlined that under the supervision of professor Andrusiv twelve students have successfully defended their Ph.D. dissertations and the majority of them continue their scholarly work. Professor Andrusiv never was afraid of making experiments, finding new solutions and approaches. Her mind was very flexible, creative and free of any obstructive restraints.

Keywords: professor Stefaniia Andrusiv, Ukrainian literary studies, Ukrainian literature.

Стефанія Андрусів

2019 р. Інститут слов'янської філології Люблінського католицького університету Івана Павла II відзначає 30-ліття від дня заснування. Цей період був багатий на ініціативи й події, вагомі для розвитку польської славістики. Упродовж цього часу заклад закінчила велика кількість студентів. Варто також сказати, що зі славістичним осередком ЛКУ пов'язане було авторитетне гроно наукових працівників, до складу якого понад десять років входила професорка Стефанія Андрусів – відома літературознавиця, культурологиня й літературна критикеса, авторка численних наукових статей, які публікувалися в українських, польських, німецьких наукових часописах і збірниках, рецензент та член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій, член різних наукових комітетів і товариств, а також Національної спілки письменників України.

Перший контакт С. Андрусів з Польщею припав на 90-ті роки; 1994 р. на запрошення Університету Марії Кюрі-Скłodовської вона приїхала викладати історію української літератури в Інституті слов'янської філології. Одночасно

налагодила співпрацю як з Інститутом слов'янської філології ЛКУ, так і з професоркою Анною Возьняк, яка була тоді директором цього підрозділу. Цей досвід переріс у постійну роботу: у жовтні 2001 р. С. Андрусів розпочала працювати на посаді надзвичайного професора на кафедрі східнослов'янських літератур в Інституті слов'янської філології. У 2005 – 2006 навчальному році в Інституті було створено кафедру української літератури, яку очолила професор С. Андрусів. Учена брала активну участь у розвитку та популяризації україністичних студій у Польщі, а також у польсько-українському діалозі та співпраці; з готовністю приймала наукові та дидактичні виклики, виступала з відповідними ініціативами. Вона читала лекції з історії української літератури ХХ-го і початку ХХІ ст., які мали велику популярність у студентів. Для науковця й викладача за покликанням українська література була її великим захопленням, а навіть більше, як сама казала, – любов'ю. Професіональний підхід, повна відданість справі й велика заангажованість імпонували, зрозуміла річ, не тільки студентам, а й співпрацівникам. У дидактичному доробку професорки – також культурологічні лекції й конфераторії та магістерські й докторантські семінари. Під час праці в ЛКУ під керівництвом С. Андрусів багато студентів захистили магістерські роботи, а також, на чому слід наголосити, успішно стали кандидатами наук 12 аспірантів.

Від самого початку праці в ЛКУ професорка була членом Ради факультету гуманітарних наук. Також брала участь у роботі інших наукових кіл. Вона була членом наукової ради “Roczników Humanistycznych KUL” (серія “Słowianoznawstwo”), редакційного комітету часопису “Studia Ucrainica Varsoviensia”; співпрацювала з люблінським відділом Комісії польсько-українських культурних зв'язків ПАН й одночасно – із часописом “Вісник Львівської національної академії мистецтв” та літературним місячником “Дзвін”.

У ЛКУ професорка виявила себе не тільки як дуже компетентний дослідник, котрий має визнання й авторитет у середовищі фахівців, але також, а може, і передусім, як людина чесна і скромна, бо ж уникала похвал і почестей. Вона вірила в ідеали й служила їм. С. Андрусів залюбки працювала в Польщі, у Любліні, однак була свідомою, яку ціну треба буде за це платити. Ідеться передовсім про помітне відчуження від українського наукового світу й дискурсу, яке вона частково намагалася побороти, публікуючи тексти в українських наукових часописах. Проте завдяки перебуванню в Польщі дослідниця досягла необхідної перспективи й дистанції, щоб без зайвих емоцій, гіперболізації оцінювати стан літератури, літературознавства в Україні, що й охоче робила.

2013 р. професорка вийшла на заслужену пенсію з ЛКУ й назавжди повернулася до Львова. Проте вона далі підтримувала наукові контакти з Інститутом і своїм люблінським середовищем. Закінчилися вони надто швидко – у серпні 2018 р. ми попрощалися зі Стефанією Андрусів, тіло якої поховано на Личаківському цвинтарі у Львові. Однак ця важка й сумна подія не завершила наукового діалогу з багатою науковою спадщиною вченої, до якої варто звертатися в пошуках нових інспірацій. Цей фрагмент “львівського тексту” надалі залишається актуальним для досліджень і відкритий до діалогу із сьогоденням.

Професорка Андрусів належала до того грона дослідників, тексти яких свідчили про них самих – про їх тотожність, ідентичність, світогляд тощо. Вона вдатно й водночас легко поєднувала факти, мислила синтетично, сприймала й інтерпретувала явища в універсальній, загальнолюдській площині. Була відважною вченою – не боялася експериментувати, шукати шляхи інтерпретації серед найновіших дослідницьких пропозицій і методів. Це фактично був розум нічим не зневолений, котрий не піддавався будь-якій

класифікації. Запропонована спроба окреслити в цій статті науковий силует ученої не вичерпна, тому що не спирається на всі її тексти. Це, швидше за все, фрагмент цілісного портрета, у якому зосереджуюся головню на текстах, які дослідниця написала в Любліні.

У своїх розвідках, особливо люблінського періоду, професорка перебувала, якщо можна так висловитися, у контексті найсучасніших студій і методологій. Її тексти прикметні постмодерністською чутливістю; учену цікавили постколоніальні дослідження, сконцентровані на питанні національної тотожності, а також на її невід'ємній протилежності – іншості. Вона обстоювала глибоко патріотичну позицію. Була прихильницею польсько-українського діалогу. Ніколи не уникала критики щодо минулого й сьогодення України. Саме діалог або дискурс – це поняття, які часто з'являються в дослідженнях С. Андрусів. Якраз такий формат розмови має її монографія “Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років ХХ ст.” [5]. Книжка, видана 2000 р., стала результатом багатолітньої інтенсивної праці дослідниці й важливим елементом української дискусії на тему ідентичності. Відразу після виходу у світ праця викликала велике зацікавлення також у польському україністичному середовищі.

У колі наукової діяльності професорки в Польщі також перебувало питання національної тотожності. С. Андрусів скерувала свою увагу на сучасну українську прозу та її авторів, які здобували щораз більшу популярність і визнання не тільки в Україні. Дедалі частіше й охочіше вона використовувала найновіші інтерпретаційні підходи, зокрема постмодерністський інструментарій, теорію інтертекстуальності, наратологію, антропологію, а також активно застосовувала методи постколоніальної критики. Слід зазначити, що зацікавлення сучасністю не послабило увагу до т. зв. канону української літератури. Дослідниця завжди чутливо реагувала на ситуацію в українському літературознавстві. Однак це не була сліпа прив'язаність, учена ніколи не прославляла стан вітчизняної науки, вона вміла зберегти, з одного боку, заангажованість, а з другого, наскільки можливо, здорову дистанцію [11, 48–53]. На думку С. Андрусів, конфлікт старе/нове, колоніальне/постколоніальне, який можна зауважити в українському літературознавстві, – це намагання розмежувати й систематизувати щось, не піддатливе такому підходу. Вона висловлювала жаль, що бракує діалогу між поколіннями, що існує агресія молодих, іронія, насмішка й деконструкція. Дослідниця зазначала, що сміх та іронія виконують велику терапевтичну функцію, але не можна їх сприймати й культивувати як тотальну і єдину форму діалогу з традицією та її “вцілілими представниками” [11, 49]. Українське літературознавство, як стверджувала вчена, залишається в ситуації ненастанного “між” [18, 58–68]. Вона наголошувала на тому, що з 1991 р. перед вітчизняними фахівцями постало надзвичайно важке завдання – після “кінця науки” створити відповідну галузь заново [18, 65]. Ця проблема активно вирішується, як уважала авторка, однак до ідеалу ще далеко [18, 62 і далі]. Примусовий радянський методологічний “піст”, на думку С. Андрусів, призвів до небажаних результатів, із якими мусить змагатися сучасне українське літературознавство. Адже переклади багатьох важливих літературознавчих текстів з'являються в Україні з дуже зміщеною часовою перспективою, що має велике значення, бо простір філологічної науки, який будується в такий спосіб, нелогічний, не має процесу, наслідків, впливу й т. д. [1, 5–8].

Проблему самототожності та її зіставлення з Іншістю дослідниця аналізує в статті “Себе побачити як в люстрі. Дещо про антропологічну природу транскордонних переміщень” [10, 155–167]. Тут розкрито значення двох

категорій – часу і простору як елементів, що конструюють самототожність в індивідуальному й колективному вимірах. Розглядаючи категорію простору, авторка звертає увагу на проблему межі, яка визначає окремішність “ми – вони”. Перехід через цю межу – подорож; у ній варто не тільки пізнавати інших, а й показувати себе іншим, зіставляти себе з ними. У цьому зіставленні зміцнюється почуття самототожності й окремішності, одночасно це постійне пізнавання Іншого, подолання сторонності, підозрливості до чужого, взаємних упереджень і стереотипів. Саме на такому тлі С. Андрусів обговорює проблему польсько-українських відносин. Вона бачить потребу в діалозі не на рівні державних декларацій, міжнародних узгоджень про спільну мирну політику, але радше на рівні окремих міжособистісних взаємин – спільних розмов, молитов, життя. Ці слова не були тільки її теоретичним висновком, тому що цей діалог вона реалізувала своїм життям. Коли згадує професорку в цьому контексті, то переді мною постає не тільки особа, котра жила разом із нами, жила нашими проблемами, але також, а може, і передусім, людина, яка разом із нами плакала й молилася – як тоді, коли помирав Іван Павло II, або під час святої меси за жертвами смоленської катастрофи 2010 р.

Роздуми на тему переміщення в просторі, дистанції та перспективи, яку одержуємо завдяки подорожі, знаходимо в тексті “Просторова чутливість сучасної європейської культури” [9, 253–262]. Жити – це для дослідниці означало семіотизувати простір, упорядкувати його, підпорядкувати [9, 253]. Те, що впорядковує простір найбільше, це вже згадана вище межа, яка є одночасно переходом, місцем діалогу, не завжди рівного з рівним, особливо якщо йдеться про кордони між державами. Цикл есеїв С. Андрусів, присвячений місцям, що зникають на території всієї Європи – “Зникаюча Європа” – став відправною точкою для цікавих міркувань.

У контексті імагології та роздумів над іншістю в перспективі постколоніальних студій потрактовано польсько-українські відносини в одній зі статей (див.: [17, 61–69]). Характеризуючи українську культуру як сколонізовану, дослідниця розкриває можливості, які дають щораз популярніші постколоніальні студії в прочитанні цієї ж літератури [17, 61–62]. Авторка увиразнює специфіку постколоніального прочитання: пильне й недовірливе зі зверненням уваги на те, хто говорить, що говорить і як говорить. Прикладом, який застосовує дослідниця для такого прочитання, служить есей Павла Ляуфера “Україна з узбіччя: антропология подорожі”. Його подано як приклад зверхнього ставлення до України та її культури, подібно до того, як поводить себе поляк-митник, котрий входить до переповненого українцями автобуса, описаний Юрієм Андруховичем в есеї “Місце зустрічі Germaschka” [16].

У річищі проблематики самоідентичності написано також статтю “Тоталітаризм і культура: український досвід духовного самозбереження” [12, 105–114]. С. Андрусів звертає тут увагу, зрештою, не вперше, на проблему певного роздвоєння особистості – подвійної ідентичності людей в умовах тоталітаризму й колоніалізму. З одного боку, зовнішнього, вони лояльні до влади, а з другого, мають внутрішнє несприйняття тоталітарної системи [12, 114]; така поведінка спрямована на те, щоб вижити й зберегти свою тотожність. Подібне явище вчена зауважує у сфері релігії – християнській традиції в Україні [13, 209–219], що опинилася в загрозовому становищі. З нею послідовно боролися, особливо на початку ХХ ст., коли атеїзм злився в одне ціле з марксизмом, а потім із ленінізмом, перетворюючись із теорії на суспільну практику й набуваючи статусу войовничого атеїзму. Тут дослідниця теж зауважує т. зв. два обличчя – дві позиції людей, котрі зовні поводитися як атеїсти, а внутрішньо залишалися людьми віри. З тією тільки істотною відмінністю, що такий стан речей не міг

довго тривати, бо, як уважає С. Андрусів, той зовнішній, “удаваний” атеїзм руйнував, нищив внутрішню духовність, змінював психіку, особливо молодих людей, назавжди викреслюючи їх із християнської традиції [13, 211]. Також у цьому випадку дослідниця подає літературні приклади такого стану речей, бо письменство завжди, за словами вченої, як сейсмограф відчуває зміни й реагує на них. Коли впав комунізм, то здавалося, що християнство перемогло однозначно. Як виявилось – це не зовсім так, атеїзм призвів до великих змін, і з ними, зазначала авторка, Україна все ще бореться. На думку вченої, християнський світ в Україні відбудований, але тільки поверхнево. Триває деградація суспільства, і ці теми з’являються в сучасній українській літературі [13, 218 і далі].

Увагу дослідниці привертала також постмодерністська чуттєвість; це зацікавлення виявляється в багатьох її текстах. Варто згадати хоча б статтю “Цитування “реальності” в українському літературному постмодернізмі” [15, 221–231], у якій авторка інтерпретує сучасну українську літературу (зокрема роман Ю. Андруховича “Дванадцять обручів”), використовуючи інтертекстуальний інструментарій, указуючи на повсюдне цитування – гру, іронію, пародію [15, 225]. Слід зауважити, що С. Андрусів, беручи участь у дискусіях про можливість існування постмодернізму в не цілком індустріальній країні, які тоді точилися в Україні, ніколи не сумнівалася в наявності цього феномену; коли інші сперечалися, вона прочитувала тексти саме в річищі й із перспективи постмодернізму, що його вважала, як у цитованій статті, сучасним “неогуманізмом” [15, 231]. Подібну проблематику порушено в розвідці “Цитування в інтертекстуальній грі літератури з масовою культурою” [14, 3–7].

Роздуми на тему місця, інтерпретації минулого, навіть гри з історією в сучасній літературі зафіксовано в одній зі статей (див.: [7]). На основі творів Ю. Андруховича й В. Кожелянка С. Андрусів репрезентує постмодерністську концепцію історії, яку література трактує радше як форму нарації про історію, що подається в різних авторських інтерпретаціях – концепціях.

Дослідницю цікавила також позиція й характеристика персонажа. Відповідні міркування знаходимо в статті “Герой сучасної української прози: випробування Європою” [3]. Цю тему, як зазначає С. Андрусів, використовують самі письменники, тому що вони часто бувають цими героями [3, 126]. Подорожуючи закордоном, самі стають візиткою України. Це випробовування, як пише дослідниця, персонажі проходять дуже добре: вони не мають комплексів, почуття меншовартості, знають іноземні мови, це інтелігенти, які не відчувають страху перед Європою, яку “здобувають”, одночасно подаючи їй свій український культурний палімпсест, розширюючи тим самим Європу – на цьому наголошує авторка – Україною [3, 138].

У контексті роздумів над українською ідентичністю й процесом її формування написана стаття “Антропологія простору в українській діалогії Миколи Гоголя (*Вечера на хуторі близ Диканьки, Миргород*)” [2]. Викладені тут міркування вписуються в дискусію про належність цього автора одній (чи кожній) із двох літератур, його самовизначення. Доробок класика досі залишається проблемою для українців, тому що постійно нагадує про складний і незавершений процес формування української ідентичності, відокремлення її від російської. С. Андрусів також звертається до цієї дискусії про ідентичність, війни тотожності у свідомості Гоголя; наголошує на домінантному значенні для доробку цього письменника української матриці, наявної, як уважала вчена, в усіх його творах, у поведінці, способі мислення, мовлення, відчуття тощо [2, 47 і далі].

Заслуговує на увагу, хоч начебто відхиляється від напрямків студій дослідниці, її текст “Морфологія казки В. Проппа в методологічному контексті”

[6, 5–8]. У ньому проаналізовано найважливішу, мабуть, працю цього вченого (“Морфологія казки”) на тлі всього його доробку, який, на думку авторки, випереджав свій час, заклавши одночасно підвалини для кількох методологій ХХ-го і ХХІ ст.

Однією з останніх наукових ініціатив С. Андрусів була організація циклу зустрічей – наукових семінарів, присвячених творчості Лесі Українки. Цю ініціативу, що рідко трапляється в польській славистиці, вдалося продовжити після виходу професорки на наукову пенсію. Хоча творчість української письменниці кінця ХІХ – початку ХХ ст. не була в центрі пошукових інтересів С. Андрусів, але дослідниця завжди віддавала належне цій важливій постаті в українській культурі. У річищі активно використовуваної проблематики тотожності вчена висвітлює процес кристалізації творчої та національної ідентичностей Лесі Українки, про що читаємо в одній зі статей (див.: [4]). Письменниця, як зазначає авторка, належала до того грона представників українського суспільства, яке “неіснуючою мовою” намагалося представляти мовну й культурну окремішність України, творячи цим антиколоніальний дискурс. Саме таку позицію займала у вітчизняній літературі й культурі Леся Українка, на плечі якої з наймолодших років ліг тягар обов’язку – бути в літературі передовсім українкою, письменницею, а вже потім жінкою, сестрою, дочкою й т. д. [4, 28].

Підсумовуючи вищенаведені міркування, варто наголосити на тому, що в особі С. Андрусів ми мали видатну й надзвичайно різнобічну дослідницю, пристрасну шанувальницю української літератури, обізнану з багатьма методологіями сучасного літературознавства, заглиблену у справи Батьківщини, її минулого і майбутнього, а також великої приятельки Польщі. Багатолітнє близьке знайомство зі С. Андрусів дало мені змогу пізнати її в контексті не тільки наукового, а й приватного життя. Неодноразово я була свідком і учасницею розмов про наукові захоплення й інспірації, культурологічні нарації, сімейні історії. Сьогодні цієї жінки вже немає з нами, однак мені здається, що важливо говорити, згадувати, писати про таких людей хоча б у контексті пам’яті про талановиту й шановану людину. На мою думку, про таких особистостей мають промовляти не так кладовища й надгробки, як передовсім слова в різних (авто чи мета) конфігураціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусів С. Антропологія літератури – літературна антропологія – літературознавча антропологія (до семантики терміна) // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. – 2010. – № 11. – С. 5–8.
2. Андрусів С. Антропологія простору в українській діалогії Миколи Гоголя (*Вечера на хуторі біля Диканьки, Миргород*) // Roczniki Humanistyczne. z. 7. Seria: Słowianoznawstwo. – 2009. – S. 41–51.
3. Андрусів С. Герой сучасної української прози: випробування Європою // Волинь філологічна. Текст і контекст. Польська, українська, білоруська та російська література в європейському контексті: Збірник наукових праць. Вип. 6: У 2-х ч. Ч. 1. – Упоряд. Л.К. Оляндер. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. – С. 125–139.
4. Андрусів С. Конструювання ідентичностей у життєтворчості Лесі Українки. Постколоніальна перспектива // Roczniki Humanistyczne. z. 7. Seria: Słowianoznawstwo. – 2012. – S. 24–37.
5. Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років ХХ ст. – Львів: Видавництво Львівського національного університету імені Івана Франка; Тернопіль: Джура, 2000. – 340 с.
6. Андрусів С. Морфологія казки В. Проппа в методологічному контексті // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. – 2008. – № 8. – С. 5–8.
7. Андрусів С. Постмодерністська концепція історії і сучасна українська проза // Wokół problemów Historii. Studia o kulturze i literaturach wschodniosłowiańskich. – Red. Anna Woźniak. – Lublin: TN KUL. – 2008. – S. 97–105.
8. Андрусів С. Проблеми національної ідентичності // Слово і Час. – 1997. – № 3. – С. 18–22.
9. Андрусів С. Просторова чутливість сучасної європейської культури // Z lubelskich badań nad Słowiańszczyzną Wschodnią. Księga dedykowana profesorowi Michałowi Łesiwowi. – Red. D. Nowacka, M. Borciuch, A. Nowacki, M. Jastrzębski. – Lublin: Wydawnictwo KUL. – 2010. – S. 253–262.
10. Андрусів С. Себе побачити як в люстрі. Дещо про антропологічну природу транскордонних переміщень // Między Wschodem a Zachodem. Z dziejów kultury pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego. – Red. W. Kołbuk, A. Nowacki, L. Puszek. – Lublin: Wydawnictwo KUL. – 2010. – S. 155–167.

11. Андрусів С. Сучасне українське літературознавство: тексти і контексти // Слово і Час. – 2004. – № 5. – С. 48–53.
12. Андрусів С. Тоталітаризм і культура: український досвід духовного самозбереження // *Wschód i Zachód: w poszukiwaniu Europy duchowej*. – Pod red. M. Oldakowska-Kuflowa, M. Stebler, A. Woźniak. – Lublin: TN KUL, 2006. – S. 105–114.
13. Андрусів С. Українська християнська традиція contra советський атеїзм: реакція художньої літератури // *Poznanie sąsiadów. Z zagadnień religijnych w polskiej i ukraińskiej kulturze*. – Pod red. M. Oldakowska-Kuflowa, M. Kawecka. – Lublin: TN KUL. – 2008. – S. 209–219.
14. Андрусів С. Цитування в інтертекстувальній грі літератури з масовою культурою // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. – 2009. – № 12. – С. 3–7.
15. Андрусів С. Цитування “реальності” в українському літературному постмодернізмі // *Intertekstualność w literaturach i kulturach słowiańskich*. – Pod red. I. Kowalskiej-Paszt, M. Kuczyńskiej, J. Czaplińskiej, A. Wątorskiego. – Szczecin: PRINT GROUP Daniel Chrzanowski, 2006. – S. 221–231.
16. Андрухович Ю. Місце зустрічі Germaschka // *Критика: часопис. Рецензії, есеї, огляди*. – 2002. – Число 5 (55), травень. – С. 33–36.
17. Andrusiv S. Relacje polsko-ukraińskie z perspektywy postcolonial studies // *Roczniki Humanistyczne. z. 7. Seria: słowianoznawstwo*. – 2011. – S. 61–69.
18. Andrusiv S. Współczesne literaturoznawstwo ukraińskie: sytuacja nieustającego “między” // *Teka Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych. Oddział PAN w Lublinie. t. 7*. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. – 2013. – S. 58–68.

REFERENCES

1. Andrusiv, S. (2010). Antropolohiya literatury – literaturna antropolohiya – literaturoznawcha antropolohiya (do semantyki terminu). *Naukovyy visnyk Volyns'koho natsional'noho universytetu im. Lesi Ukrayinky*. № 11, 5–8. [In Ukrainian]
2. Andrusiv, S. (2009). Antropolohiya prostoru v ukrayinskiy dylohiyi Mykoly Hoholya (Vechera na khutore bliz Dikan'ki, Mirgorod). *Roczniki Humanistyczne*. 56(7), 41–51. [in Ukrainian]
3. Andrusiv, S. (2008). Heroy suchasnoyi ukrayins'koyi prozy: Vyprovuvannya Yevropy. In L. K. Olyander (Ed.) *Volyn' filolohichna. Tekst i kontekst. Pol's'ka, ukrayins'ka, biloruska, ta rosiyska literatura v yevropeyskomu konteksti. Zbirnyk naukovykh prats*, 2(6). Lutsk: RWW “Wezha”. [in Ukrainian]
4. Andrusiv, S. (2012). Konstruyuvannya identychnostey u zhytlyetvorchoosti Lesi Ukrayinky. Postkolonial'na perspektyva. *Roczniki humanistyczne*. 60(7), 24–37. [in Ukrainian]
5. Andrusiv, S. (2000). *Modus natsionalnoyi identychnosti: Lvivskiy tekst 30-kh rokiv XX st.* Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. Ternopil: Dzhura. [in Ukrainian]
6. Andrusiv, S. (2008). Morfolohiya kazky V. Proppa v metodolohichnomu konteksti. *Naukovyy visnyk Volynskoho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky*. 8, 5–8. [in Ukrainian]
7. Andrusiv, S. (2008). Postmodernists'ka kontseptsiya istoriyi i suchasna ukrayins'ka proza”. In A. Woźniak (Ed.) *Wokół problemów Historii. Studia o kulturze i literaturach wschodniosłowiańskich*, (pp. 97–105). Lublin, TN KUL. [in Ukrainian]
8. Andrusiv, S. (1997). Problemy natsionalnoyi identychnosti. *Slovo i Chas*, № 3, 18–22. [in Ukrainian]
9. Andrusiv, S. (2010). Prostorova chutlyvist' snchasnoyi yevropeys'koyi kul'tury. In D. Nowacka, M. Borciuch, A. Nowacki & M. Jastrzębski (Eds.) *Z lubelskich badań nad Słowiańszczyzną Wschodnią. Księga dedykowana profesorowi Michałowi Lesiowskiemu*, (pp. 253–262). Lublin, Wydawnictwo KUL. [in Ukrainian]
10. Andrusiv, S. (2010). Sebe pobachyty yak v lyustri. Deshcho pro antropolohichnu pryrodu transkordonnnykh peremishchen. In W. Kołbuk, A. Nowacki & L. Puzsak (Eds.) *Między Wschodem a Zachodem. Z dziejów kultury pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego*, (pp. 155–167). Lublin, Wydawnictwo KUL. [in Ukrainian]
11. Andrusiv, S. (2004). Suchasne ukrayins'ke literaturoznawstvo: teksty i konteksty. *Slovo i Chas*. № 5, 48–53. [in Ukrainian]
12. Andrusiv, S. (2006). Totalitaryzm i kul'tura: ukrayins'ky dosvid dukhovnoho samozberezhennya. In M. Oldakowska-Kuflowa, M. Stebler & M. Kawecka (Eds.) *Wschód i Zachód: w poszukiwaniu Europy duchowej*, (pp. 105–114). Lublin, TN KUL. [in Ukrainian]
13. Andrusiv, S. (2008). Ukrayinska khrystyianska tradytsiya contra sovyetskyi ateizm: reaktsiya khudozhn'oi literatury. In M. Oldakowska-Kuflowa & M. Kawecka (Eds.) *Poznanie sąsiadów. Z zagadnień religijnych w polskiej i ukraińskiej kulturze*, (pp. 209–219). Lublin, TN KUL. [in Ukrainian]
14. Andrusiv, S. (2006). Tsytuvannya “real'nosti” v ukrayins'komu literaturnomu postmodernizmi. In I. Kowalska-Paszt, M. Kuczyńska, J. Czaplińska & A. Wątorski, (Eds.) *Intertekstualność w literaturach i kulturach słowiańskich*, (pp. 221–231). Szczecin, Print Group Daniel Chrzanowski. [in Ukrainian]
15. Andrusiv, S. (2009). Tsytuvannya v intertekstual'niy hri literatury z masovoyu kul'turoyu. *Naukovyy visnyk Volyns'koho natsional'noho universytetu im. Lesi Ukrayinky*. № 12, 3–7. [In Ukrainian]
16. Andrukhovych, Yu. (2002) Mistse zustrichi Germaschka *Krytyka: chasopys. Retsenzii, esei, ohliady*, 5 (55), (May), 33–36. [In Ukrainian]
17. Andrusiv, S. (2011). Relacje polsko-ukraińskie z perspektywy postcolonial studies. *Roczniki Humanistyczne*. 59(7), 61–69. [in Polish]
18. Andrusiv, S. (2013). Współczesne literaturoznawstwo ukraińskie: sytuacja nieustającego “między”. *Teka Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych. Oddział PAN w Lublinie*. Vol. 8, 58–68. [in Polish]

Отримано 30 червня 2019 р.

м. Люблін (Польща)